

[III]
DÌÀLEG ENTRE LA MODA I LA MORT⁴¹

MODA. – Madame Mort, Madame Mort!

MORT. – Espera que sigui l'hora, i vindré sense que m'hagis de cridar.

MODA. – Madame Mort!

MORT. – Vés-te'n al diable! Vindré quan tu no ho voldràs.

MODA. – Com si jo no fos immortal!

MORT. – ¿Immortal? Ja ha passat més del mil·lèsim any⁴² d'ençà que s'acabaren els temps dels immortals.

MODA. – Veig que també Madame petrarqueja com si fos un poeta italià del segle xvi o del xix...⁴³

MORT. – Em plauen les poesies de Petrarca perquè en elles trobo el meu Triomf⁴⁴ i perquè parlen de mi gairebé arreu. Però ¿vols sortir del meu davant?

MODA. – Au vinga, per la voluntat que portes als set vicis capitals, atura't una mica i mira'm.

MORT. – Ja et miro.

MODA. – ¿No em coneixes?

MORT. – Has de saber que sóc curta de vista i que no puc portar ulleres, perquè els anglesos⁴⁵ no en fan que em vagin bé, i, encara que en fessin, no sabria on pinçar-les.

MODA. – Jo sóc la Moda, la teva germana.

MORT. – ¿La meva germana?

MODA. – Sí, ¿que no et recordes que totes dues som filles de la Caducitat?⁴⁶

MORT. – ¿Com vols que me'n recordi, jo, que sóc enemiga capital de la memòria?

MODA. – Jo bé que me’n recordo; i sé que tant l’una com l’altra empenyem si fa no fa de la mateixa manera per desfer i capgirar contínuament les coses d’aquí baix, per bé que totes dues ho aconseguim per dos camins diferents.

MORT. – Si no és que parles amb el pensament o amb una persona que tens dins la gorja, aixeca més la veu i pronuncia millor les paraules, perquè, si vas murmurejant entre dents amb aquesta veueta d’aranya, demà t’entendré, perquè l’oïda, per si no ho saps, no em funciona gaire més bé que la vista.

MODA. – Si bé va contra la urbanitat, i a França ja no es porta això de parlar per ser escoltat,⁴⁷ precisament perquè som germanes i entre nosaltres podem tractar-nos sense gaires formalitats, parlaré com tu desitges. Deia que la nostra naturalesa i usança comuna és renovar contínuament el món, però tu des de l’inici et dedicares a les persones i a la sang, mentre que jo m’acontento més aviat amb les barbes, els cabells, els vestits, els mobles, els edificis i coses semblants. És prou veritat, però, que no he deixat ni deixo de fer jocs comparables amb els teus, com ara, verbigràcia, perforar orelles, llavis i nassos i esquinçar-los amb les foteses que hi penjo als forats; socarrimar la carn dels homes amb estampes roents⁴⁸ que faig que s’imprimeixin per fer bonic; deformar els caps dels nens amb lligadures i altres invents, per haver imposat el costum segons el qual tots els homes del país han de tenir el cap d’una figura, com he fet a Amèrica i a Àsia; * esguerrar la

* A propòsit d’aquest costum, que és usual en molts pobles bàrbars, de transfigurar per força els caps, és famós un passatge d’Hipòcrates (*Aigües, aires i llocs*, ed. Mercurial, class. 1, pàg. 29) sobre uns habitants del Pont anomenats macrocèfals, és a dir, testesllargues, els quals tenien per costum forçar els caps dels nens de manera que esdevinguessin tan llargs com fos possible, i fins i tot quan abandonaren aquest costum els nens van continuar naixent amb el cap llarg, perquè, com diu Hipòcrates, així el tenien els seus pares.

gent amb calçat estret; tallar-los l'alè i fer que els ulls els surtin per l'estretor de les cotilles, i mil coses més d'aquest estil. Més ben dit, parlant en termes generals, jo convenço i obligo tots els homes refinats a suportar cada dia mil i una fatigues i incomoditats, i sovint dolors i turments, i fins i tot alguns a morir gloriosament per l'estimació que em tenen. Res no et diré dels mals de cap, dels refredats, dels embotiments de tota mena, de les febres diàries, terçanes, quartanes, que els homes pesquen per obeir-me, bo i consentint a tremolar de fred o sufocar-se de calor segons la meva voluntat, a cobrir-se les espatlles amb roba de llana i el pit amb roba de tela, i a fer tot el que jo els digui fins i tot si és en perjudici seu.

MORT. – Tot comptat i debatut, crec prou bé que ets germana meva, i fins i tot n'estic més segur que de la mort sense que m'ensenyis el certificat de naixement. Però de tant estar aturada defalleixo. Per això, si tens ganes de córrer al meu costat, mira de no deixar-hi la pell, perquè jo m'embalo d'allò més, i bo i corrent em diràs el que et calgui; si no, en consideració al parentiu, et ben prometo que quan em mori et deixaré totes les meves coses, i que passis bon any.

MODA. – Si haguéssim de participar en una cursa, no sé pas quina de les dues guanyaria la prova, perquè, si tu corres, jo vaig més de pressa que si galopés; i si el fet d'estar aturada et fa defallir, jo em consumeixo. De manera que arrenquem a córrer i, tot corrent, com tu dius, parlarem de les nostres coses.

MORT. – Ja era hora. Així que, ja que vas néixer del cos de la meva mare, seria convenient que m'ajudessis d'alguna manera a fer la meva tasca.

MODA. – Ja ho he fet en el passat més del que et penses. En primer lloc, jo, que anul·lo i trastoco contínuament tots els al-

tres costums, mai no he deixat que enlloc s'acabés la pràctica de morir, i és per aquesta raó que veus que dura universalment des del principi del món fins avui.

MORT. – Quin gran miracle que no hakis fet el que no podies fer!

MODA. – ¿Com que no he pogut? Demostres desconèixer el poder de la moda.

MORT. – Sí, d'acord. D'això ja en parlarem quan s'instauri el costum de no morir. Mentrestant, però, voldria que tu, com a bona germana que ets, m'ajudessis a obtenir el contrari més fàcilment i més de pressa que fins ara.

MODA. – Ja t'he explicat algunes de les meves obres que et fan molt de servei. Però són foteses en comparació de les que ara et diré. De tant en tant, però sobretot en aquests darrers temps, per servir-te he fet que es perdessin i s'oblidessin els esforços i els exercicis que contribueixen al benestar corporal, i n'he introduït o n'he revalorat molts altres que atueixen el cos de mil maneres i escurcen la vida. A més de tot això, he implantat en el món uns criteris i uns costums de tal mena que la mateixa vida, tant pel que fa al cos com a l'esperit, és més morta que viva, talment que es pot dir de veritat que aquest segle és el segle de la mort.⁴⁹ I, mentre que antigament tu no tenies altres dominis sinó fosses i cavernes, on sembraves ossades i pols a les fosques, que són llavors que no fructifiquen, ara tens terrenys assolellats, i la gent que es mou i que va amunt i avall pel seu propi peu són coses, podríem dir, del teu lliure albir, abans fins i tot que les hakis recol·lectades des del naixement. És més, si bé abans et solien odiar i insultar, avui gràcies a mi les coses estan de tal manera que qualsevol amb dos dits de front t'aprecia i et lloa, preferint-te a la vida, i t'estima tant que no para de cridar-te i et mira com si fossis la seva esperança més gran.⁵⁰ En darrer lloc, havent

vist que molts s'havien vantat de voler-se convertir en immortals, és a dir, de no morir del tot, de manera que una bona part de la seva persona no t'hauria caigut a les mans, jo, encara que sabia que això era xerrameca i que per molt que aquests o altres visquessin en la memòria dels homes vivien de broma, com si diguéssim, i no gaudien pas més de la seva fama que de la humitat del sepulcre, amb tot, pensant que aquest assumpte dels immortals t'enutjava, perquè semblava que et treia honor i reputació, he llevat aquest costum de cercar la immortalitat i també el d'atorgar-la en el cas que, tanmateix, algú se la mereixi. Per tant, ara com ara, estigues segura que de tot aquell que es mori no restarà ni una engruna que no sigui ben morta, i que li convé anar directament tot ell sota terra, com un peixet que ens empassem d'una mossegada amb cap i espines i tot. Aquestes coses, que no són ni poques ni petites, les he fetes fins ara per amor a tu, amb la voluntat d'augmentar el teu domini a la terra, tal com ha passat. I, per aquest motiu, estic disposada a fer tots els dies el mateix i més. Amb aquesta intenció t'he estat cercant, i em sembla convenient que d'ara endavant no ens apartem l'una del costat de l'altra, perquè estant sempre en companyia podrem consultar-nos cada cas i prendre millors decisions que abans, com també portar-les més bé a terme.

MORT. – Tens raó. I així vull que ho fem.